

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

3. travnja 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Direktiva 93/13/EEZ – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Članak 1. stavak 2. – Područje primjene direktive – Odredba kojom se mjesna nadležnost dodjeljuje sudu određenom na temelju općih pravila – Članak 6. stavak 1. – Nadzor nepoštenosti po službenoj dužnosti – Članak 7. stavak 1. – Obveze i ovlasti nacionalnog suda”

U predmetu C-266/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a koji je uputio Sąd Okręgowy w Poznaniu (Okružni sud u Poznanju, Poljska) odlukom od 11. travnja 2018., koju je Sud zaprimio 17. travnja 2018., u postupku

Aqua Med sp. z o.o.

protiv

Irene Skóre,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, C. Toader (izvjestiteljica), A. Rosas, L. Bay Larsen i M. Safjan, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Aqua Med sp. z o.o., T. Babecki, *radca prawny*,
- za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, N. Ruiz García, M. Wilderspin i S. L. Kaléda, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: poljski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.) i presude od 4. lipnja 2009., Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Aqua Med sp. z o.o. i Irene Skóre u vezi s mjesnom nadležnošću nacionalnih sudova za odlučivanje o tužbi za plaćanje kupoprodajne cijene koju je prodavatelj robe ili pružatelj usluga podnio protiv potrošača.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13

- 3 Trinaesta i dvadeset i četvrta uvodna izjava Direktive 93/13 glase:

„budući da se pretpostavlja da zakonske ili regulatorne odredbe država članica kojima se izravno ili neizravno utvrđuju uvjeti potrošačkih ugovora ne sadrže nepoštene odredbe; budući da se ne čini potrebnim da budu podložni oni uvjeti koji odražavaju obvezne zakonske ili regulatorne odredbe i načela ili odredbe međunarodnih konvencija u kojima su države članice ili Zajednica stranke; budući da se u tom pogledu izrazom iz članka 1. stavka 2. koji glasi ‚obveznih zakonskih ili regulatornih odredaba‘ obuhvaćaju i propisi koji se u skladu sa zakonom primjenjuju na ugovorne stranke ako nisu utvrđena nikakva drukčija rješenja;

[...]

budući da sudovi ili upravna tijela država članica moraju na raspolaganju imati odgovarajuća i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalne primjene nepoštenih odredaba u potrošačkim ugovorima.”

- 4 Članak 1. te direktive propisuje:

„1. Svrha ove Direktive je uskladiti zakone i druge propise država članica koji se odnose na nepoštene odredbe u ugovorima koji se sklapaju između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača.

2. Ugovorne odredbe koje su odraz obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba [...] ne podliježu odredbama ove Direktive.”

- 5 Članak 6. stavak 1. navedene direktive glasi:

„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.”

- 6 Članak 7. stavak 1. te direktive glasi kako slijedi:

„U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.”

Uredba (EU) br. 1215/2012

- 7 Članak 18. stavak 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravak SL 2014., L 160, str. 40.), propisuje:

„Druga ugovorna stranka može pokrenuti postupak protiv potrošača samo pred sudovima države članice u kojoj potrošač ima domicil.”

Poljsko pravo

- 8 Članak 27. Kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o parničnom postupku), koji se nalazi u odjeljku 1., naslovljenom „Opća nadležnost”, poglavlja 2. tog zakonika određuje:

„1. Tužba se podnosi pred prvostupajskim sudom na čijem području tuženik ima domicil.

2. Domicil se određuje u skladu s odredbama Kodeksa cywilnog [Građanski zakonik].”

- 9 Članak 31. Zakonika o parničnom postupku, koji je dio odjeljka 2., naslovljenog „Alternativna nadležnost”, poglavlja 2. tog zakonika propisuje:

„Tužbe u predmetima koje su obuhvaćene odredbama ovog odjeljka mogu se podnijeti ili u skladu s odredbama o općoj nadležnosti ili pred sudom određenim u dolje navedenim odredbama.”

- 10 U istom odjeljku 2. članak 34. glasi kako slijedi:

„Tužba u vezi sa sklapanjem ugovora, utvrđivanjem njegova sadržaja, njegovom izmjenom i utvrđivanjem njegova postojanja, njegovim izvršenjem, prestankom ili poništenjem, kao i naknadom štete zbog neizvršenja ili nepravilnog izvršenja ugovora, može se podnijeti pred sudom mjesta njegova izvršenja. U slučaju dvojbe, mjesto izvršenja ugovora treba potvrditi dokumentom.”

- 11 Članak 200. Zakonika o parničnom postupku propisuje da sud koji se proglasi nenadležnim upućuje predmet nadležnom sudu.

- 12 U skladu s člankom 202. tog zakonika:

„Nenadležnost suda koja se može otkloniti na temelju ugovora sklopljenog između stranaka, sud ispituje samo u slučaju tuženikova prigovora, koji je podnesen i odgovarajuće obrazložen, prije stupanja u spor o meritumu predmeta. Sud također ne ispituje po službenoj dužnosti tu nenadležnost prije dostave akta kojim se pokreće postupak. Ako posebna odredba ne određuje drugačije, okolnosti koje opravdavaju odbacivanje tužbe, kao i nepravilnosti u postupku, nedostatak odgovarajućeg imenovanja zastupnika, nedostatak pravne sposobnosti tuženika, nepotpunost njegovih tijela ili neaktivnost zakonskog zastupnika, sud može ispitati po službenoj dužnosti u bilo kojoj fazi postupka.”

- 13 Direktiva 93/13 prenesena je u poljsko pravo u Građanski zakonik. Članak 385.³ točka 23. tog zakonika određuje da se, među ostalim, smatraju nepoštenim odredbama odredbe koje isključuju nadležnost poljskih sudova ili koje daju nadležnost arbitražnom sudu koji se nalazi u Poljskoj ili u drugoj državi ili drugom tijelu, i odredbe koje zahtijevaju upućivanje predmeta drugom sudu koji prema poljskom zakonu nije mjesno nadležan.

14 Članak 454. Građanskog zakonika glasi:

„1. Ako mjesto ispunjenja obveze nije određeno i ne proizlazi iz naravi obveze, ispunjenje treba izvršiti u mjestu gdje je, u trenutku nastanka obveze dužnik imao domicil ili sjedište. Međutim, novčanu obvezu treba ispuniti u mjestu u kojem vjerovnik ima domicil ili sjedište u trenutku ispunjenja obveze; ako je vjerovnik promijenio domicil ili sjedište nakon nastanka obveze, snosi dodatne troškove pošiljke koji nastanu zbog te promjene.

2. Ako se obveza odnosi se na dužnikovo ili vjerovnikovo poduzeće, mjesto ispunjenja obveze određuje se prema sjedištu poduzeća.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 15 Aqua Med je prodavatelj robe ili pružatelj usluga sa sjedištem u Opalenici (Poljska). On je 29. listopada 2016. sklopio kupoprodajni ugovor izvan poslovnih prostorija s I. Skórom, potrošačicom, koja ima domicil u Legnici (Poljska), a čiji su predmet bili madrac, obloga za madrac i jastuk, po cijeni od 1992 poljskih zlota (PLN) (približno 465 eura).
- 16 Prema odredbi koja se nalazi u poglavlju 9. točki 4. općih uvjeta, koji su sastavni dio tog kupoprodajnog ugovora, „[z]a odlučivanje u sporovima između stranaka nadležan je sud koji je nadležan na temelju mjerodavnih odredbi”.
- 17 Budući da nije primio kupoprodajnu cijenu u određenom roku, Aqua Med je podnio tužbu Sądu Rejonowy w Nowym Tomyślu (Općinski sud u Nowym Tomyślu, Poljska), na čijem području on ima svoje sjedište. Smatra da spor o kojem je riječ potpada pod mjesnu nadležnost tog suda na temelju članka 34. Zakonika o parničnom postupku, prema kojem se tužba radi izvršenja ugovora podnosi sudu mjesta njegova izvršenja. Prema mišljenju društva Aqua Med, plaćanje je u skladu s člankom 454. Građanskog zakonika trebalo izvršiti uplatom na njegov bankovni račun, u njegovu sjedištu.
- 18 Rješenjem od 18. listopada 2017. Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (Općinski sud u Nowym Tomyślu) proglasio se nenadležnim po službenoj dužnosti i uputio predmet općinskom sudu na čijem se području nalazi domicil tuženika. Taj prvi sud naveo je da, s obzirom na to da je riječ o ugovoru između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, valja primijeniti ne samo nacionalno pravo, nego i pravo Unije u području zaštite potrošača, osobito članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 te sudsku praksu Suda, konkretno presudu od 4. lipnja 2009., Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), iz koje proizlazi da nacionalni sudovi imaju obvezu po službenoj dužnosti ispitati nepoštene odredbe u okviru ugovora koje su prodavatelji robe ili pružatelji usluga sklopili s potrošačima, uključujući odredbe o sudskoj nadležnosti.
- 19 Stoga je navedeni sud smatrao da članak 202. Zakonika o parničnom postupku, koji ne dopušta da sud kojem je podnesena tužba ispituje nadležnost po službenoj dužnosti, u praksi onemogućava ili pretjerano otežava ostvarivanje pravne zaštite koju potrošačima priznaje pravo Unije.
- 20 Na temelju tog ispitivanja po službenoj dužnosti, Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (Općinski sud u Nowym Tomyślu) ispitao je vlastitu mjesnu nadležnost i ocijenio da je nepoštena ugovorna odredba koja omogućuje primjenu nacionalne odredbe prema kojoj prodavatelj robe ili pružatelj usluga može podnijeti tužbu protiv potrošača pred sudom na čijem području se nalazi sjedište tog prodavatelja robe ili pružatelja usluga.

- 21 Stoga je Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (Općinski sud u Nowym Tomyślu) ostavio neprimijenjenu ugovornu odredbu o kojoj je riječ i primijenio zakonsku odredbu, to jest članak 27. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, koja uređuje opću sudsku nadležnost, prema kojoj je mjesno nadležan sud na čijem se području nalazi domicil tuženika.
- 22 Aqua Med podnio je žalbu protiv rješenja prvostupanjskog suda pred Sądom Okręgowy w Poznaniu (Okružni sud u Poznanju, Poljska), pri čemu je istaknuo povredu nacionalnog propisa i pogrešnu primjenu članka 6. stavka 1. Direktive 93/13.
- 23 Taj je sud izrazio sumnje u vezi s primjenom Direktive 93/13 jer ugovorna odredba o kojoj je riječ upućuje na nacionalne odredbe koje su primjenjive neovisno o njezinu postojanju. Ako bi sud kojem je podnesena tužba ispitivao svoju mjesnu nadležnost po službenoj dužnosti u predmetnom bi slučaju to dovelo do kritičkog ispitivanja nacionalnog propisa u pogledu određivanja te nadležnosti u sporovima koji se odnose na potrošačke ugovore. U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev pita se daje li pravo Unije nacionalnim sudovima takvu ovlast i proizlazi li ona iz odredaba Direktive 93/13. U slučaju potvrdnog odgovora, na sudu koji je uputio zahtjev je da ostavi neprimijenjen nacionalni zakon, za koji smatra da je suprotan odredbama prava Unije u skladu sa sudskom praksom koja proizlazi iz presude od 9. ožujka 1978., Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49), i da primijeni pravilo koje je povoljnije za potrošača, u ovom slučaju ono opće, koje daje nadležnost sudu na čijem se području nalazi domicil tuženika.
- 24 U prilog tim razmatranjima sud koji je uputio zahtjev upućuje na članak 18. stavak 2. Uredbe br. 1215/2012, prema kojem su sudovi države članice u kojoj potrošač ima domicil jedini nadležni u slučaju da druga ugovorna stranka pokrene postupak protiv potrošača.
- 25 Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev smatra da uključivanje odredbe o dodjeli nadležnosti, kao što je ona o kojoj je riječ, u ugovor koji su sklopili prodavatelj robe ili pružatelj usluga i potrošač, potonjeg može dovesti u zabludu, jer on na temelju nje može pogrešno smatrati da je ta odredba za njega povoljna.
- 26 U tim je okolnostima Sąd Okręgowy w Poznaniu (Okružni sud u Poznanju) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li nadzor, koji nacionalni sud provodi po službenoj dužnosti, odredbi ugovora sklopljenog s potrošačem glede pitanja određivanja suda nadležnog za odlučivanje o sporu, a koji se temelji na članku 6. stavku 1. Direktive 93/13 [...] i sudskoj praksi Suda [...] (presuda od 4. lipnja 2009., Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350), također uključivati takve odredbe ugovora, koje doduše uređuju nadležnost suda za odlučivanje o sporu između stranaka, ali samo na način da se njima upućuje na odredbe nacionalnog prava?
2. Ako je odgovor na prvo pitanje potvrđan, treba li nadzor koji sud provodi dovesti do takve primjene pravila o nadležnosti da potrošaču bude zajamčena zaštita koja proizlazi iz sadržaja Direktive 93/13, a time i mogućnost da o predmetu odlučuje sud koji se nalazi najbliže domicilu/stalnom boravištu potrošača?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 27 Uvodno valja podsjetiti da je u točkama 22. i 23. presude od 4. lipnja 2009., Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), Sud presudio da se sustav zaštite proveden Direktivom 93/13 temelji na ideji da se potrošač u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluga nalazi u slabijem položaju i što se tiče

pregovaračke moći i razine informiranosti, u kojem on pristupa uvjetima koje je prodavatelj robe ili pružatelj usluga prethodno sastavio, bez mogućnosti utjecanja na njihov sadržaj. Sud je također presudio da, s obzirom na takav slabiji položaj, Direktiva 93/13 obvezuje države članice da propišu mehanizam koji bi osigurao da bilo koja ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo može biti podvrgnuta ispitivanju kako bi se ocijenilo je li eventualno nepoštena (presuda od 26. ožujka 2019., Abanca Corporación Bancaria, C 70/17, EU:C:2019:250, t. 50.). U tom kontekstu, cilj koji slijedi članak 6. te direktive ne može se postići ako bi potrošači morali sami isticati nepoštenost ugovorne odredbe, a djelotvorna zaštita potrošača mogla bi se osigurati samo ako bi se nacionalnom sudu priznala mogućnost da po službenoj dužnosti ocijeni takvu odredbu (vidjeti u tom smislu presudu od 27. lipnja 2000., Océano Grupo Editorial i Salvat Editores, C-240/98 do C-244/98, EU:C:2000:346, t. 26.).

- 28 Međutim, takvo ispitivanje po službenoj dužnosti od strane nacionalnog suda može se zahtijevati samo ako je riječ o ugovornoj odredbi koja je obuhvaćena područjem primjene Direktive 93/13, kako je određeno njezinim člankom 1. Prema članku 1. stavku 2. te direktive, ugovorne odredbe koje su odraz obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba ne podliježu odredbama navedene direktive.
- 29 U skladu s trinaestom uvodnom izjavom te direktive, izraz „obavezne zakonske ili regulatorne odredbe”, koji se nalazi u članku 1. stavku 2. Direktive 93/13 obuhvaća i propise koji se u skladu s nacionalnim zakonom primjenjuju na ugovorne stranke ako nisu utvrđena nikakva drukčija rješenja.
- 30 Stoga valja smatrati da sud koji je uputio zahtjev svojim prvim pitanjem u biti pita treba li članak 1. stavak 2. Direktive 93/13 tumačiti na način da je iz područja primjene te direktive isključena ugovorna odredba, kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja u pogledu određivanja sudske nadležnosti za odlučivanje u sporovima između ugovornih stranaka upućuje na mjerodavno nacionalno pravo.
- 31 U tom pogledu, valja podsjetiti da članak 1. stavak 2. Direktive 93/13, koji se odnosi na odredbe koje su odraz obaveznih zakonskih ili regulatornih odredaba, uvodi isključenje iz njezina područja primjene, koje u skladu sa sudskom praksom Suda podliježe dvama uvjetima. S jedne strane, ugovorna odredba mora biti odraz zakonske ili regulatorne odredbe, a, s druge strane, ta odredba mora biti prisilna (presuda od 20. rujna 2018., OTP Bank i OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, t. 52. i navedena sudska praksa).
- 32 Iako je na nacionalnom sudu da u svakom pojedinačnom slučaju provjeri jesu li ti uvjeti ispunjeni, na Sudu je da utvrdi kriterije koji će mu omogućiti donošenje odluke (vidjeti analogijom presudu od 22. veljače 2018., Nagyszénás Településszolgáltatási Nonprofit Kft., C-182/17, EU:C:2018:91, t. 34. i navedenu sudsku praksu).
- 33 Stoga u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, isključenje iz područja primjene te direktive predviđeno u njezinu članku 1. stavku 2. obuhvaća odredbe nacionalnog prava koje se primjenjuju između ugovornih stranaka neovisno o njihovoj volji i odredbe koje se redovno primjenjuju, odnosno koje se primjenjuju kada u tom pogledu ne postoji drukčiji dogovor stranaka. To je isključenje opravdano činjenicom da se može pretpostaviti da je nacionalni zakonodavac uspostavio ravnotežu između svih prava i obveza stranaka u određenim ugovorima, a koju je zakonodavac Unije izričito namjeravao očuvati (presuda od 7. kolovoza 2018., Banco Santander i Escobedo Cortés, C-96/16 i C-94/17, EU:C:2018:643, t. 43.).
- 34 Osim toga, Sud je također presudio da nacionalni sud mora voditi računa o tome da, osobito s obzirom na cilj navedene direktive odnosno zaštitu potrošača od nepoštenih odredbi u ugovorima koje su prodavatelji robe ili pružatelji usluga sklopili s njima, iznimku uspostavljenu člankom 1. stavkom 2. iste direktive treba tumačiti usko (vidjeti u tom smislu presudu od 20. rujna 2018., OTP Bank i OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, t. 54. i navedenu sudsku praksu).

- 35 U ovom slučaju, iz utvrđenja suda koji je uputio zahtjev proizlazi da je ugovorna odredba o kojoj je riječ sastavljena vrlo općenito, tako da se, s jedne strane, može zapitati o njezinoj korisnosti, jer ona upućuje na nacionalne odredbe, koje se, kao što to pojašnjava sud koji je uputio zahtjev, primjenjuju neovisno o postojanju te odredbe. S druge strane, navedena odredba zapravo nije odraz posebne nacionalne odredbe, s obzirom na to da nacionalne odredbe na koje ona upućuje propisuju skup pravila kojima su uređeni načini određivanja sudske nadležnosti, pri čemu prodavatelj robe ili pružatelj usluga uvijek može izabrati ono koje je za njega najpovoljnije.
- 36 Iako odredba o kojoj je riječ u glavnom postupku upućuje na nacionalno zakonodavstvo, pretpostavka prema kojoj je nacionalni zakonodavac uspostavio ravnotežu između svih prava i obveza stranaka u određenim ugovorima ne može opravdati isključenje te odredbe iz područja primjene Direktive 93/13. Naime, u takvom je slučaju riječ o ocjeni formulacije te ugovorne odredbe i njezinim učincima na potrošačeva očekivanja.
- 37 Uzimajući u obzir usko tumačenje iznimke utvrđene u članku 1. stavku 2. Direktive 93/13, iz prethodno navedenog slijedi da se odredbu, kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, ne može razumjeti na način da samo preuzima nacionalnu odredbu.
- 38 Iz prethodno navedenog proizlazi da članak 1. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da iz područja primjene te direktive nije isključena ugovorna odredba, kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja u vezi s određivanjem sudske nadležnosti za odlučivanje u sporovima između ugovornih stranaka općenito upućuje na mjerodavno nacionalno pravo.

Drugo pitanje

- 39 Iako se drugo pitanje ne odnosi posebno na tumačenje određenog teksta prava Unije, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, na Sudu je da iz ukupnosti elemenata koje mu je podnio sud koji je uputio zahtjev, a posebice iz obrazloženja odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, odabere odredbe prava Unije koje je potrebno tumačiti s obzirom na predmet glavnog spora (vidjeti u tom smislu presudu od 12. veljače 2015., *Surgicare*, C-662/13, EU:C:2015:89, t. 17. i navedenu sudsku praksu).
- 40 U predmetnom slučaju, budući da se pitanja *Sąda Okręgowy w Poznaniu* (Okružni sud u Poznaniu) odnose na određivanje stupnja zaštite koju imaju potrošači i na pravna sredstva koja im stoje na raspolaganju, članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 valja dodati među instrumente prava Unije u odnosu na koje sud koji je uputio zahtjev traži od Suda da mu da tumačenje (vidjeti u tom smislu presudu od 10. rujna 2014., *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, t. 45.).
- 41 Stoga, valja smatrati da drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti na način da mu se protive postupovna pravila na koja upućuje ugovorna odredba, a koja prodavatelju robe ili pružatelju usluga omogućuju da u slučaju tužbe zbog navodnog neispunjenja ugovorne obveze potrošača bira između nadležnog suda u kojem tuženik ima domicil ili nadležnog suda mjesta izvršenja ugovora.
- 42 Prema članku 7. stavku 1. Direktive 93/13 u vezi s njezinom dvadeset i četvrtom uvodnom izjavom, u interesu potrošača i tržišnih konkurenata, države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe ili pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.
- 43 U svojoj ustaljenoj sudskoj praksi, i kao što je to navedeno u točki 27. ove presude, Sud je naglasio narav i važnost javnog interesa na kojem se temelji zaštita potrošača, koji se nalaze u slabijem položaju u odnosu na prodavatelje robe ili pružatelje usluga (presuda od 13. rujna 2018., *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 40. i navedena sudska praksa).

- 44 Kad je riječ o mjesnoj nadležnosti za odlučivanje u sporovima između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, potrebno je utvrditi da Direktiva 93/13 ne sadržava izričitu odredbu kojom se određuje nadležni sud.
- 45 Iako članak 18. stavak 2. Uredbe br. 1215/2012, na koji se poziva sud koji je uputio zahtjev u tom kontekstu, određuje da je sud koji je međunarodno nadležan za odlučivanje u postupku koji je protiv potrošača pokrenula druga stranka u postupku sud države članice u kojoj potrošač ima domicil, ta se odredba ne primjenjuje u predmetu kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, u kojem nema naznaka situacije s prekograničnim elementom (vidjeti u tom smislu presudu od 5. prosinca 2013., *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, t. 46. i 47.).
- 46 S obzirom na to, i kao što je to navela Europska komisija u svojim pisanim očitovanjima, valja osigurati djelotvornu zaštitu prava koja potrošač ima na temelju Direktive 93/13.
- 47 Iako je Sud već, u više navrata i s obzirom na uvjete iz članka 6. stavka 1. i članka 7. stavka 1. Direktive 93/13, utvrdio način na koji nacionalni sud mora osigurati zaštitu koju potrošači imaju na temelju te direktive, valja ipak navesti da, u načelu, pravo Unije ne usklađuje postupke primjenjive na ocjenu navodne nepoštenosti ugovorne odredbe i da su oni stoga dio nacionalnog pravnog poretka država članica, pod uvjetom da nisu manje povoljni od onih koji uređuju slične situacije na koje se primjenjuje nacionalno pravo (načelo ekvivalentnosti) i da se njima uspostavlja djelotvorna sudska zaštita, kako je propisana člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (presuda od 13. rujna 2018., *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 57. i navedena sudska praksa).
- 48 Kad je riječ o načelu ekvivalentnosti, valja istaknuti da Sud ne raspolaže ni jednim dokazom koji bi doveo u sumnju usklađenost nacionalnog propisa iz glavnog postupka s tim načelom.
- 49 U pogledu prava na djelotvornu sudska zaštitu, valja istaknuti da ono mora vrijediti, kako u području određivanja sudova koji su nadležni za tužbe utemeljene na pravu Unije tako i što se tiče utvrđivanja postupovnih pravila vezanih uz takve tužbe (presuda od 13. rujna 2018., *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 59. i navedena sudska praksa).
- 50 Nacionalni sud u tom kontekstu mora ocijeniti jamči li nacionalna postupovna odredba pravo na djelotvornu sudska zaštitu i izvršiti tu ocjenu uzimajući u obzir mjesto te odredbe u postupku kao cjelini, njegovo odvijanje i njegove posebnosti pred različitim nacionalnim tijelima.
- 51 Stoga je važno provjeriti, u situaciji kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, u kojoj mjeri odredbe nacionalnog prava koje se odnose na sudska nadležnost pretjerano ograničavaju pravo potrošača na djelotvornu sudska zaštitu ili izvršavanje prava koja su im dodijeljena Direktivom 93/13.
- 52 U načelu, nacionalna odredba koja alternativno predviđa nadležnost suda mjesta izvršenja potrošačkog ugovora sama po sebi ne može dovesti do pretjeranog ograničenja prava potrošača na djelotvornu sudska zaštitu. Naime, takva nadležnost ne isključuje mogućnost da potrošač sudjeluje u postupku koji je protiv njega pokrenut i da istakne prava koja ima na temelju Direktive 93/13. K tomu, svi sudovi moraju po službenoj dužnosti ispitati nepoštenost odredaba iz ugovora između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača i poduzeti potrebne mjere za osiguranje zaštite potrošača od nepoštenih odredaba.
- 53 Međutim, među primjerenim i djelotvornim sredstvima kojima se potrošaču jamči djelotvorna sudska zaštita mora biti i mogućnost sudjelovanja u okviru postupka koji je protiv njega pokrenuo prodavatelj robe ili pružatelj usluga, u razumnim postupovnim uvjetima, tako da za izvršavanje njegovih prava nisu propisani uvjeti, osobito glede rokova ili troškova, koji sprečavaju izvršavanje prava zajamčenih Direktivom 93/13 (vidjeti u tom smislu presudu od 13. rujna 2018., *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 63. i navedenu sudska praksu).

- 54 Naime, postupovna pravila koja za potrošača uzrokuju prevelike troškove mogla bi za posljedicu imati to da ga odvrate od toga da učinkovito brani svoja prava pred sudom kojem je prodavatelj robe ili pružatelj usluga podnio tužbu. To bi moglo biti tako ako bi podnošenje tužbe sudu koji je previše udaljen od njegova domicila potrošaču prouzročilo prevelike troškove putovanja koji ga mogu odvratiti od upuštanja u postupak koji je protiv njega pokrenut (vidjeti u tom smislu presudu od 12. veljače 2015., Baczó i Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, t. 49. do 59.).
- 55 Na nacionalnom je sudu da provjeri je li to tako u glavnom predmetu.
- 56 Stoga na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da mu se ne protive postupovna pravila, na koja upućuje ugovorna odredba, a koja prodavatelju robe ili pružatelju usluga omogućuju da u slučaju tužbe zbog navodnog neispunjenja ugovorne obveze potrošača, bira između nadležnog suda u kojem tuženik ima domicil ili nadležnog suda mjesta izvršenja ugovora, osim ako izbor mjesta izvršenja ugovora ne prouzroči za potrošača takve postupovne uvjete koji mogu pretjerano ograničiti njegovo pravo na djelotvornu sudsku zaštitu koje mu je dodijeljeno pravnim poretom Unije, što je na nacionalnom sudu da provjeri.

Troškovi

- 57 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 1. stavak 2. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da iz područja primjene te direktive nije isključena ugovorna odredba, kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, koja u vezi s određivanjem sudske nadležnosti za odlučivanje u sporovima između ugovornih stranaka općenito upućuje na mjerodavno nacionalno pravo.**
- 2. Članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da mu se ne protive postupovna pravila, na koja upućuje ugovorna odredba, a koja prodavatelju robe ili pružatelju usluga omogućuju da u slučaju tužbe zbog navodnog neispunjenja ugovorne obveze potrošača, bira između nadležnog suda u kojem tuženik ima domicil ili nadležnog suda mjesta izvršenja ugovora, osim ako izbor mjesta izvršenja ugovora ne prouzroči za potrošača takve postupovne uvjete koji mogu pretjerano ograničiti njegovo pravo na djelotvornu sudsku zaštitu koje mu je dodijeljeno pravnim poretom Unije, što je na nacionalnom sudu da provjeri.**

Potpisi